

БЕЗ БАР'ЕРАЎ

**Карэспандэнт «МС» на прыкладзе Клімавіцкага раёна
высвятляла, як адбываецца супрацоўніцтва
паміж рэгіёнамі Беларусі і Расіі**

Дырэктар ААТ «Макеевічы» Марыя Глушакова лічыць, што Беларусь і Расія — адно цэлае. Гэта яскрава пацвярджае і расійскі сцяг, які развяваецца над дахам канторы гаспадаркі побач з беларускім і раённым. Марыя Іванаўна сумуе па тых савецкіх часах, калі мяжы паміж краінамі — а да яе ад аграгарадка ўсяго 1,5 кіламетра — нават не адчувалася. Цяпер усё інакш. Час ад часу пра мяжу нагадваюць пагранічнікі, якія перыядычна правяраюць машыны, што тут праязджаюць, а яшчэ — розныя грошы. Па звычцы насельніцтва ходзіць да суседзяў у крамы ды на кірмашы. І іх крыху напружвае, што кожны раз прыходзіцца мяняць рублі.

На прынцыпах братэрства

Цеснага, як раней, супрацоўніцтва паміж расійскімі і беларускімі гаспадаркамі таксама ўжо няма. Хоць расіяне перыядычна звяртаюцца па дапамогу з уборкай ураджаю. Марыя Глушакова ўспамінае, як прыходзілася дапамагаць шумяцкай гаспадарцы «Краснаполле» і ершыцкай «Зары». Але далей гэтага кантакту не ідуць. Ну, бывае яшчэ, што памежнае расійскае насельніцтва звяртаецца ў «Макеевічы» ў прыватным парадку, каб набыць цялят.

Болей за ўсё расійска-беларускія сувязі ў раёне трымаюцца на сямейных стасунках. «Я сам расіянін, — кажа старшыня Клімавіцкага райсавета Мікалай Даўгун. — У 1939 годзе наша сям'я сюды пераехала з Суражскага раёна. Потым была вайна, бацька пайшоў на фронт. А калі вярнуўся, пачалі адбудоўваць гаспадарку. І рабілі гэта разам — і беларусы, і расіяне». Ён успамінае, як у савецкі час дзеці з раёна хадзілі ў расійскую школу, бо яна была бліжэй. Тады розніцы ў сістэмах адукацыі дзвюх дзяржаў не было. Усе займаліся па адной праграме.

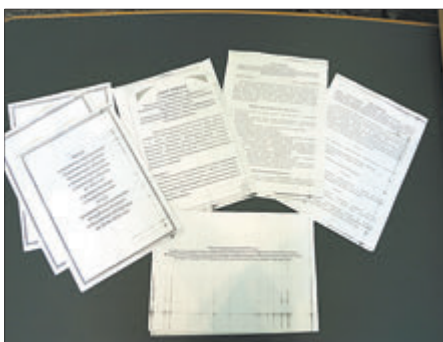
Цяпер такое немагчыма. А вось прыкладаў, калі расіяне пераязджаюць на пастаяннае жыхарства ў Клімавіцкі раён, а тутэйшыя жыхары, наадварот, — у Расію, хапае. Але карані свае не забываюць. Генерал МУС Расійскай федэрацыі Васіль Чэмісаў адбудаваў на сваёй малой радзіме ў вёсцы Звянчатка царкву. Якраз на мяжы Беларусі і Расіі. «Хлопец са звычайнай сялянскай сям'і стаў такім вялікім чалавекам, даслужыўся да намесніка начальніка ГУУС Масквы, але не заганарыўся, не забыў беларускую зямлю, — з павагай кажа пра яго Мікалай Даўгун. — Прыязджае да нас па некалькі разоў на год. Дапамагаў з масквічамі дзелаваць кантакты завязваць». Яшчэ адзін жыхар вёскі Саўна Мікалай Крупнін стаў знакамітым акадэмікам, жыве ў Хантымансійскай

акрузе. Вёска яго ўжо няма, і ён на яе месцы пабудаваў капліцу і мемарыял у гонар загінулых на вайне землякоў. Таксама заўсёды рады дапамагчы беларусам.

Сувязі працягваюцца

Першыя пагадненні з памежнымі раёнамі Смаленскай вобласці — Ершыцкім, Рослаўльскім, Шумяцкім — Клімавіцкі раён заключыў яшчэ ў 1999 годзе. Праз некаторы час усталявалі кантакты і з Ельнінскім, Манастыршчынскім, Хіславіцкім раёнамі гэтай жа вобласці. Потым у спісе паявіліся раёны Бранскай вобласці і нават Масквы.

— Я прысутнічаў пры падпісанні пагаднення аб супрацоўніцтве з прэфектурай Усходне-Ізмайлаўскай адміністрацыйнай акругі Масквы, — працягвае Мікалай Даўгун. — Кіраўніка гэтага раёна асабіста запрасіў на наш фестываль дзіцячай творчасці «Залатая пчолка». Гэта дало магчымасць завязаць добрыя гандлёвыя стасункі з расіянамі нашым клімавіцкім прадпрыемствам. Сувязі працягваюцца па сённяшні дзень. Толькі за першыя 4 месяцы гэтага года наш лікёра-гарэлачны завод паставіў у Маскву прадукцыі на 103 тысячы долараў. Добрым попытам у расіянаў карыстаецца і клімавіцкая мука. На 1 мая ў расійскія Рослаўль і Клінцы адпраўлена было 540 тон мукі. Наша райпа рэгулярна выязджае гандляваць у памежныя раёны Расіі. Напрыклад, за 4 месяцы клімавіцкая спажывацкая працягвае рэалізаваць у Бранску тавараў на 50 тысяч долараў.

У Клімавіцкага раёна цэлы шэраг пагадненняў з суседзямі з Расіі.

Старшыня Клімавіцкага райвыканкама Васіль ЗАХАРЭНКА:

— У дачыненні да супрацоўніцтва паміж рэгіёнамі абедзвюх краін на першы план выходзіць чалавечы фактар. Ёсць сувязі, якія склаліся гістарычна, людзі, з якімі мы пачыналі сябраваць, знаёмяць нас са сваімі пераемнікамі. Прасцей супрацоўнічаць з памежнымі раёнамі, і гэта часта адбываецца нават без пагадненняў, на ўзроўні сяброўскіх сувязяў. Кіраўнікі гаспадарак, напрыклад, самі дамаўляюцца, як адзін аднаму дапамагчы. Нашы аграры заўсёды ездзяць да расіянаў на уборку ўраджаю. У нас тэхнічныя магчымасці лепшыя. Але ў Расіі шмат выкупленых інвестарамі гаспадарак. Яны часцей бяруць на ўзбраенне найноўшыя тэхналогіі, і тут ёсць моманты, якімі і нам карысна ў іх павучыцца.

Завязанню новых стасункаў спрыяе і наш міжнародны фестываль дзіцячай творчасці «Залатая пчолка». Расія прадстаўлена на ім вельмі шырока — ад Калінінграда да Далёкага Усходу. У нас пабывалі прадстаўнікі амаль усіх абласцей Расіі. У складзе дэлегацыі прыязджаюць і дыпламаты. Гэтым разам упершыню запрасілі прадстаўнікоў маладзёжнага парламента. Юнакі і дзяўчаты абедзвюх краін сядуць за круглы стол і складуць спіс агульных спраў. Так што супрацоўніцтва працягваецца.

Міжнародны фестываль «Залатая пчолка» карыстаецца попытам у расіянаў.

Так прасцей вырашаць агульныя праблемы і, што галоўнае, аператыўней.

Новыя гарызонты

Летась Магілёўшчына стала піянерам у супрацоўніцтве паміж рэгіёнамі Беларусі і Расіі. У Магілёве прайшоў першы сумесны з Бранскай вобласцю міжрэгіянальны форум, які напоўніў праграму ўзаемадзеяння новымі справамі.

«Вось чакаем бранскіх дэпутатаў, рыхтуемся да сумеснага круглага стала, каб абмяняцца вопытам работы органаў мясцовага самакіравання, — кажа Мікалай Даўгун. — Сустрэча адбудзецца ў рамках дагавора, які быў заключаны летась на форуме. Прыедуць старшыня аблсавета, дэпутаты розных узроўняў. Мы раскажам, як працуем па Указе №100. За перыяд яго дзеяння ў раёне знесена больш за 1600 дамоў. Існуе цэлая працэдура. Летась знеслі 222 дамы, сёлета ўжо дамоў 60. І вёскі прыгажэюць, не выглядаюць закінутымі. Працуем у акругах па ініцыятывах насельніцтва і раённых дэпутатаў. Узнікла некалькі

неабходнасць зрабіць для дзяцей аднаго з мікрараёнаў райцэнтра гульнявую пляцоўку. У выніку на пустэчы, дзе была ферма, расчысцілі тэрыторыю, нашы прадпрыемальнікі дапамаглі з фінансамі, каб паставіць там футбольныя вароты. Яшчэ адзін дэпутат, які працуе ў МНС, паклапаціўся, каб каля возера зрабілі зону адпачынку з альтанкамі. Стала вельмі прыгожа».

На думку Мікалая Даўгуна, расіянам ёсць чаму ў нас павучыцца. «Мы і могілкі ўтрымліваем, і аварыйныя дрэвы зразаем, і пустаючыя дамы зносім. У расіянаў пачаўся пад'ём прамысловай вытворчасці. Бранская вобласць, напрыклад, вырошчвае сёння столькі бульбы, як уся Беларусь. Праўда, там у асноўным задзейнічаны прыватны капітал. Ды і ўмовы існавання розныя. У той жа Расіі, напрыклад, намнога таннейшыя паліўна-энергетычныя носьбіты. Але мы пастаянна шукаем пункты судакранання, і працэс пакрысе рухаецца».

Нэлі ЗІГУЛЯ. zigulya@zviazda.by

Намеснік старшыні Клімавіцкага райвыканкама Аляксандра МІХЕЕНКА:

— Каля 90% нашай клімавіцкай прадукцыі экспартуецца ў Расію. Па выніках леташняга форуму ў нас атрымалася залучыць у раён патэнцыяльнага інвестара з Масквы. Размова ідзе пра наладжванне вытворчасці газасілікатнай прадукцыі. Спадзяёмся, што да канца года адкрыем гэты праект, і пачнецца актыўная праца. Невялікае беларуска-расійскае ТАА «Канахоўка і К» збіраецца зрабіць у нас зону адпачынку.

Але сёння прадпрыемальныя людзі дзейнічаюць асцярожна, эканамічныя абставіны ўсюды складаныя. Патэнцыяльных інвестараў цікавяць ільготы па падаткаабкладанні. Нават тых льгот, якія сёння гарантуе Указ №235, для іх недастаткова. Мараць, каб ільготы былі такія ж, як у СЭЗ. Што датычыцца гандлю паміж расійскімі і беларускімі рэгіёнамі, тут ніякіх складанасцяў не ўзнікае. Але, калі б нашы прадпрыемствы ў рамках Саюзнай дзяржавы мелі аднолькавы кошт на энерганосьбіты, наша прадукцыя на рынку Расіі канкурувала б нашмат лепш.

РЭЗАНАНС

«Ніякія грошы нельга параўноўваць з інтэлектуальнымі каштоўнасцямі»

У нумары «МС» ад 31.05.2017 г. выйшаў артыкул пад назвай «Лёс адной беларускамоўнай школы».

У ім ішла гаворка пра Бабыніцкую сярэднюю школу, якую з 1 верасня гэтага года рэарганізуюць у дзіцячы сад. Вучняў жа, якія з першага класа вывучалі ўсе прадметы на беларускай мове, перавядуць у суседнюю рускамоўную навучальную ўстанову. Асноўная прычына закрыцця адзінай у Полацкім раёне школы, дзе не толькі ўсе прадметы выкладаюцца, але і дакументацыя вядзецца на роднай мове: дзяцей з кожным годам менее, і яе фінансава нявыгадна ўтрымліваць дзяржаве. Думкамі з гэтай нагоды падзяліўся наш пастаянны чытач з Мар'інай Горкі Ягор ЖЫЛУК.

ЗВЯЗДА

«З вялікай цікавасцю і хваляваннем чытаў дадзены матэрыял. Хачу заўважыць, што беларуская мова ў школах (і ўвогуле) з'яўляецца адной з гарантый, ці нават падмуркам нашай незалежнасці. Таму ніякія фінансавыя цяжкасці не павінны перашкаджаць рабоце такой цудоўнай школы, якая выходзіць сапраўдных патрыётаў сваёй краіны. На мой погляд, ніякія грошы нельга параўноўваць з інтэлектуальнымі каштоўнасцямі».

Мяркую, што нават з працэсу закрыцця невялікіх школ можна адшукаць бяспечнае выйсце.

Сённяшні Кодэкс аб адукацыі прадугледжвае арганізацыю навучання ў найбліжэйшай (пры наяўнасці месцаў) школе. У тым ліку забеспячэнне падвозу вучняў

да яе. Дастаткова ўнесці ў норму змены і гарантаваць навучанне ў школе з выбранай мовай навучання, а таксама падвоз дзяцей да гэтай школы».

Няхай нават застаецца адна беларускамоўная школа на раён, але хочацца, каб кожны ахвотны змог атрымаць магчымасць вучыцца ў ёй і дабірацца да яе».

І можа тады пытанне закрыцця малых школ перастане быць такім надзённым? А ўзровень ведаў у аб'яднаных беларускамоўных школах вырасце да такога ўзроўню, што з кожным годам усё больш ахвотных выбяруць родную мову за асноўную мову навучання...

Дзякую журналістам за работу і такія грунтоўныя артыкулы».

9